

ORHAN GÜRMAN

Muğla İli Milas - Ören Köyü'nde (Keramos) bulunarak müzeye getirilen arkaik torsonun yapılan mermer analizinden Milas - Yatağan stabilize yoluna (eski yol) 300 m. mesafede bulunan Yeniköy'ün 2 km. doğusunda, Handağı Tepe mevkiindeki taş ocaklarından elde edilmiş olduğu görülmüştür. Mermeri, iri grenli ve gri renkte olup ince işlemeyi zorlaştıran bir karakteri vardır¹.

Torsonun boyun fragmentinden yukarı, kol ve omuz başları, belden aşağısı kırıktır. Bu haliyle eserin yüksekliği : 35 cm., genişliği : 25 cm., kalınlığı : 18 cm. dir.

Dik duruşlu arkaik atlet heykellerinin özelliğini gösteren esere önden baktığımızda kütle halinde arkaya atılmış saçların ufak bir kısmının üçer sıradan ibaret dizilerle göğüs üzerine düşürüldüğünü görürüz (res I). Saçların öne düşmek üzere boynun iki yanından geçen kısımlarının içinde bulunduğu düzlemlerle boynun önden görünen parçasının düzlemi arasında fazla derinlik farkı ve bir ayrıt bulunmaması yani iki unsurun birleşerek kütle teşkil etmesi ayrıca sternum üzerinden itibaren gö-

rülen dışa dönüklük İzmir Arkeoloji Müzesi'ndeki Keramos Başında da olduğu gibi arkaik doğu ion uslubu olan kısaca, dolgun ve kütleli bir boyun yapısının konturlarını verir².

Rodos Kurosunda³ olduğu gibi göğüs üzerinde sternumdan abdomene gelinceye kadar tedricen başlayıp sonunda belirli ve oldukça linear görünüm kazanan median ve bunu abdomen üzerinde sivri kemer şeklinde keserek toraxın alt sınırını veren yuvarlak oyuntulu hat kompozisyon bakımından dikkati çekmektedir (res I). Pektoral adeler yumşak ve lokal yükseltiler şeklinde belirtilmişlerdir.

Esere yandan baktığımızda vertebranın hafif bir eğim verdiğini sırt ve göğüs maximum çıkıntıları seviyelerinin birbirlerine yaklaştıklarını görürüz (res II). Ayrıca yanlarda yeralan derin kırıklardan kolların bitişik olarak işlendiği anlaşılmaktadır.

Arkadan, saç şekli düşey ve yatay yivlerin kesişmesiyle meydana getirilmiş karelerden oluşan ve uçlarının küt bitimli yapıldığı görülen torsoda (res

¹ Ugo Andolfato. Muğla İli Mermer Yataklarının Tetkiki. M.T.A. Enstitüsü derleme arşiv no. 4221. Rapor.

M.T.A. Haberleri. Manisa, İzmir, Denizli ve Muğla İlleri Mermer Yatakları. Haziran 1975. sf no : 6 - 10.

Bu kısımda bana kıymetli bilgilerle yardım eden M.T.A. Enstitüsü uzmanlarından sayın Jeolog Celal Taşkın'a sonsuz teşekkürler ederim.

² Ekrem Akurgal. Die Kunst Anatoliens von Homer bis Alexander. Berlin, 1961. sf. no : 266. fig. no : 229 - 230.

P. Devambez. Tete archaïque «trouvée à Keramos» AJA XXXIX/1935. sf. no : 344 - 351. fig. no : 7 - 8.

G.M.A. Richter. Kouros. London. 1970. sf. no : 111. fig. no : 381 - 383.

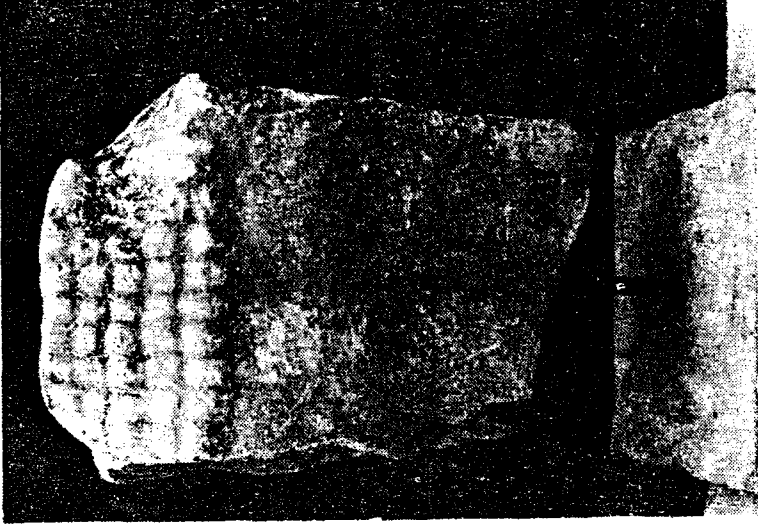
³ Ibid. sf. no : 109, fig. no : 365 - 366

III) sırt adaleleri vücudun ön kısmındaki gibi lokal yükselti halinde olup vertebra izi öndeki linear görünümle tezat teşkil edecek şekilde farklı ve modelizedir (res III).

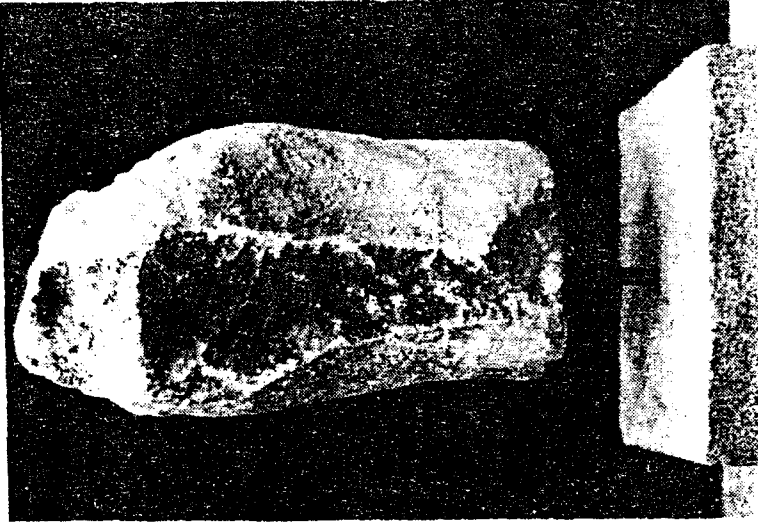
Vücudun ön çizgisi ve torax alt sınırını hernekadar geometrik etki yapıyorsa da yivlerin adeta deprasyonel bir görünüm kazanacak derecede yuvarlak ayuntulu ve yüzeye yakın olmaları bu birbirini kesen hatlar arasında kalan birimlerin imkan dahilinde modelize edilmesine gayret edildiği anlamına gelebilir. Ancak aynı durum torsonun arka kısmında daha başarılı olarak gerçekleştirilmiş ve tabiata yaklaşılmıştır

(res III). Önden görünüşü boyun yapısından kuvvetle ayrılamayan saçların arkaya atılan bölümünde meydana getirilen geometrik dizilerin erken arkaikte olduğu kadar muntazam yapılmadıklarını ve bu dizilişte bir serbestliğin başladığını söyleyebilirim (res. III).

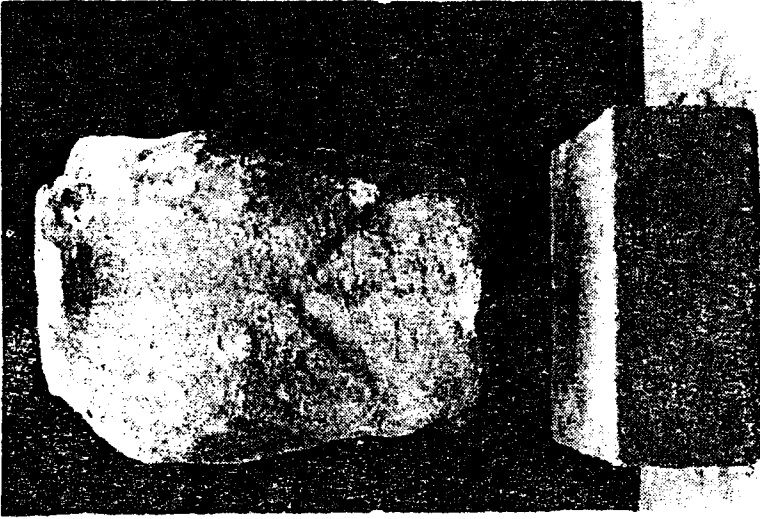
Nihayet proporsiyonlarda görülen modelizenin aynı seviyede gelişmiş olmaması, arkaik doğu ion uslubundaki torsomuzu Melos Gurubu heykellerinde kuvvetle beliren transisyonel stil özelliklerinin hakim olduğu devirlere yaklaştırılabilir. Böylece eserimizi M.Ö. 6. yy. ın ortalarına, belki de M. Ö. 550 - 540 a'asına tarihleyebiliriz.

Resim : 3

Resim : 2

Resim : 1